2002 m. rastas įkapes Sneigių senkapis datuojamas XVI a.

Senkapis, matyt, yra nedidelis – tuščia visa ŠV kalvelės dalis, palaidojimų rasta tik kalvelės viršūnėje. Tolesnių tyrimų metu galima bus nustatyti, ar užlaidoti kiti šlaitai.

Toje pačioje perkasoje rastas ir akmens amžiaus dirbinys – titnaginė skeltė. Jokių kitų apčiuopiamų šio laikotarpio gyventojų pėdsakų neaptikta. Titnaginė skeltė galėjo būti čia pamesta atsitiktinai arba galėjo būti įdėta į viduramžių laikotarpio kapą, suardytą miškininkų. Tokių faktų, kai į vėlyvus kapus dedami akmens amžiaus dirbiniai, yra pasitaikę.

2002 m. ištirtas trečdalis kalvelės, nustatytos Š ir V senkapio ribos, patikrintas neužlaidotas plotas kalvelės ŠV dalyje.

SNEIGIAI CEMETERY

On 3–20 June 2002 during the archaeological survey and exploration in Sneigiai (Šiauliai district), the northwest part of the hill was explored – the area of 37x27 m. The total area explored was 277 m^2.

Only in trench 19 located near the burials explored in 2001, 4 burials were detected (4–7). All the burials were more or less disturbed. The buried individuals were supine and orientated northwest 300–335°. No relics of coffins were found. In child's burial 4, a coin – Sigismund Augustus' silver denarius, dated 154? – was found. In adult's burial 7 an iron knife with rivelet handle was found. According to the coin and other burial items found in 2001–2002, the Sneigiai cemetery is dated to the 16th century.

In the same trench an artefact dated to the Iron Age – a flint blade – was found as well.

MACIUIČIŲ SENKAPIS

Linas TAMULYNAS

1889 m. publikuotame Fiodoro Pokrovskio sudarytame Kauno gubernijos archeologiniame žemėlapyje nurodoma, kad Maciuičių kaime yra vieno varsto ilgio ir 5–6 sieksnių pločio pylimas, orientuotas ŠV–PR kryptimi, kuris prasideda ties kalvele, esančia pelkėtoje ganykloje. Pastaroji kalvelė, pagal F. Pokrovskio surinktus duomenis, buvusi apie 600 kv. sieksnių ploto ir vadinama Pilale (Ф. В. Покровский, *Археологическая карта Ковенской губерніи*, Вильна, 1899, с. 4).

P. Tarasenkos sudarytame Lietuvos archeologinių objektų sąvade – „Lietuvos archeologijos medžiagoje", pakartota F. Pokrovskio pateikta informacija (P. Tarasenka, 1928, p. 177).

1963 m. LII žvalgomosios ekspedicijos metu, vadovaujantis F. Pokrovskio paskelbta informacija, Maciuičiuose ieškota F. Pokrovskio minėtos Pilalės ir spėta, kad tai – Minijos kairiajame krante esanti pailga pylimo formos kalva, žmonių vadinta Markapiais. Ekspedicijos ataskaitoje nurodoma, kad sunku pasakyti, ar ši kalva yra piliakalnis, ar tai šalia piliakalnio buvusi apeiginė vieta (A. Tautavičius, *LIIR*, f. 1, b. 187, V., 1963, p. 39).

Remiantis 1963 m. žvalgomosios ekspedicijos duomenimis, ši kalva 1972 m. įrašyta į LTSR kultūros paminklų sąrašo respubliki-

nės reikšmės archeologijos paminklus kaip Maciuičių piliakalnis (AR 481) (*LTSR kultūros paminklų sąrašas,* 1973, p. 134).

Lietuvos TSR archeologijos atlase nurodoma, kad 1963 m. lokalizuota kalva yra ta pati F. Pokrovskio minima Pilalė (*LAA,* 1975, p. 101).

Tai, kad F. Pokrovskio minima Pilalė nėra kalva, kurią su ja sutapatino 1963 m. archeologinė ekspedicija, galima nuspėti išanalizavus VAK medžiagą. Joje yra duomenų apie F. Pokrovskio minimą Pilalę ir nurodoma, kad ji yra Maciuičių kaime, kairiajame Skinijos krante (*VAK,* f. 1, ap. 1, b. 64, l. 204), t. y. neturi nieko bendra su 1963 m. lokalizuota kalva, pavadinta Maciuičių piliakalniu. VAK medžigoje yra informacijos ir apie tariamąjį Maciuičių piliakalnį, kuris čia vadinamas Anelyno „Maro kapeliais" (*VAK,* f. 1, ap. 1, b. 64, l. 124).

Ant kalvos, kuri saugoma kaip Maciuičių piliakalnis, stovi betoninis kryžius su iškaltu įrašu:

Praeivi
Atsidūksėk
už šioje vietoje
Ilsančių sielas.
Fundacija
FREIGOFŲ
29 – IX – 1932 m.
Gargždai.

Vadinamasis Maciuičių piliakalnis yra Minijos kairiojo kranto žemutinėje terasoje. Tai 40 m ilgio, iki 17 m pločio ir apie 3,5 m aukščio stačiašlaitė pailgos formos kalva, orientuota Š–P kryptimi. Iš V pusės ją riboja kelias, už kurio – Minijos upės vaga. Į R nuo objekto žemės paviršius nežymiai aukštėja ir už 20–30 m pereina į statų Minijos viršutinės terasos šlaitą. Į R nuo spėjamojo piliakalnio yra iškasta apie 30 m ilgio, apie 10–15 m pločio ir iki 3 m gylio duobė. Į Š nuo piliakalnio yra dar viena apie 10x15 m dydžio ir apie 2 m gylio duobė.

2002 m., norint patikrinti objekto AR 481 teritorijos, kuri saugoma kaip piliakalnis, kultūrinę vertę, joje ir aplinkoje ištirtas 43,5 m^2 plotas (5 perkasos).

Perkasoje 1 (13,5 m^2), tirtoje ant kalvos, aptikti du kapai:

Kapė 1 mirusysis palaidotas nenustatytos formos duobėje, aukštielninkas, galva į V, ant dubens sudėtomis rankomis, su įkapėmis: signetiniu žiedu, peiliu, odiniu kapšeliu (?), kurio liekanose aptikta moneta – Žygimanto Senojo pusgrašis, kaldintas 1511 m. Gdanske.

Kapė 2 mirusysis palaidotas 2 m ilgio ir 0,7 m pločio ovalo formos duobėje, aukštielninkas, ant dubens sudėtomis rankomis. Kape, ties mirusiojo kairiuoju žastikauliu aptikta moneta – Žygimanto Senojo pusgrašis, kaldintas 1510 m. (?).

Kapo 2 aplinkoje atsitiktinai aptikta dar viena moneta – Žygimanto Senojo pusgrašis, kaldintas 1511 m.

Be šių kapų, perkasoje aptiktos vieno apardyto kapo liekanos, viena atskira kaukolė ir 4 spėjamų kapų duobių fragmentai.

Virš kapų esančiame permaišytame sluoksnyje ir kapų duobėse aptikta sudegintų žmonių kaulų, lipdytos keramikos, puoštos virvelių įspaudais, taip pat ir keramikos brūkšniuotu ir lygiu paviršiumi. Tikėtina, kad sudeginti kaulai ir keramikos šukės yra iš anksčiau čia buvusios II–I tūkst. pr. Kr. gyvenvietės ar palaidojimų, kurie suardyti formuojant kalvą kapinėms – užpilant ją gruntu iš aplinkos. Darytina prielaida, kad būtent formuojant kalvą kapinėms buvo iškastos duobės, esančios į R ir Š nuo jos. Šią prielaidą sustiprina prie duobės, esančios į R nuo kalvos Š galo, aptiktas apie 3 m skersmens ir apie

0,3 m aukščio kauburėlis, primenantis pilkapio liekanas.

Remiantis archyvine (VAK) medžiaga ir literatūroje skelbtais duomenimis, objektas tapatintinas ne su F. Pokrovskio minimu Maciuičių pylimu ar Maciuičių Pilale, o su Anelyno „Maro kapais".

MACIUIČIAI CEMETERY

The Macuičiai cemetery is in Klaipėda district. In 2002 KPC explored here the area of 43.5 m^2 and detected two burials dated to the 16th centuries. Also fragments of 5 supposed burials were found.

KERNAVĖS–KRIVEIKIŠKIO SENKAPIS

Gintautas VĖLIUS

2002 m. VU bei KAIM ekspedicija tęsė Kernavės–Kriveikiškio senkapio tyrinėjimus, pradėtus 1994 m. (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 149–154; *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 248–249).

Per penkerius ankstesnius tyrimų metus ištirtos perkasos (be išpjovų) sudaro 100x5 m plotą, kertantį paminklą R–V kryptimi, 90x5 m – P–Š kryptimi ir 35x5 m plotą, orientuotą P–Š kryptimi, kapinyno ŠR pakraštyje. Iš viso ištirtas 1142 m^2 plotas, nustatytos paminklo ribos bei apytikslis dydis – apie 5400 m^2. Suskaičiuotas vidutinis galimas kapų skaičius kapinyne – apie 1570. Tačiau gauti duomenys viduramžių Kernavės miesto bendruomenę apibrėžia tik apytiksliai. Dalis atliktų demografinių skaičiavimų yra statistiškai nepatikimi. Apie miestiečių materialinę kultūrą galime spręsti tik iš tyrinėtuose plotuose aptiktų kapų inventorių. Tuo tarpu tikėtina, kad likusios kapinyno dalies tyrinėjimai pakoreguotų arba net paneigtų ankstesnių tyrinėjimų išvadas. Kadangi kituose to meto Lietuvos miestuose miesto tipo senkapiai kol kas neaptikti ir netyrinėti, tikslinga sukaupti kuo daugiau duomenų iš Kernavės–Kriveikiškio senkapio tyrinėjimų. Todėl paminklo tyrinėjimai buvo tęsiami 2002 m.

2002 m. liepos–rugpjūčio mėn. ištirtas dar 240 m^2 (242 m^2 su išpjovomis) plotas į ŠR nuo anksčiau tyrinėtų plotų susikirtimo vietos. Pasirinkta tyrinėti ši paminklo teritorija, kadangi ji yra viena aukščiausių ir labiausiai nukentėjusi kalvai eroduojant bei vėliau ją ariant.

Jau iš ankstesnių tyrinėjimų buvo žinoma, kad senkapio vietoje XV–XVII a. stovėjo sodyba, tačiau geriau išlikusio tų laikų kultūrinio sluoksnio tirtame plote aptikti nepavyko. Matyt, jis buvo nuartas vėlesniais laikais. Išliko tik perartas juodžemio sluoksnis iki 50 cm storio ploto V gale ir iki 30 cm R gale. Jame surinkta apie 1130 žiestos buitinės keramikos šukių. Tačiau tik 82 jų buvo registruotinos (puodų kaklelių, dugnų ar ornamentuotų petelių fragmentai). Neaptikta nė vieno puodo šukių lizdo. Surinkta keramika – tai buitinės paskirties puodų pūstais šonais bei kakleliais su atlošta plokščia arba apvalaina briauna šukės. Dominuojantis ornamentas – įstriži įbrėžimai arba įkartėlės petelių srityje. Pasitaikė šukių, puoštų paprasčiausiomis horizontaliomis linijomis. Aptiktos tik trys šukės, dekoruotos chronologiškai ankstesniems laikotarpiams būdingu bangelės ornamentu. Visą keramiką galima apibūdinti kaip tipišką